

קיצור הלכות חג הפסח

הלכות בדיקת חמץ ובעור חמץ

1. בחג הפסח אסור מן התורה שיהיה חמץ בביתו וברשותו של אדם "שבעת ימים שאור לא ימצא בביתכם ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך" (שמות י"ב, י"ג).
2. מהמילה "לך" לומדים שאסור לאדם לראות את החמץ שלו. אבל חמץ השייך לגוי או להפקר מותר לראות (אך לא לגעת).
3. בחג הפסח אסור לאכול חמץ. או תערובת חמץ (מאכל שמעורב בו חמץ) איסור זה נלמד מהפסוק "כי כל אוכל חמץ ונכרתה הנפש ההיא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי". (שמות י"ב, ט"ו)
4. חז"ל תקנו לבדוק את החמץ בליל י"ד בניסן (לילה לפני ליל הסדר) כדי לוודא שאין בבית חמץ.
5. זמן הבדיקה הוא בצאת בכוכבים (מיד לאחר תפילת ערבית). מי שלא הספיק לבדוק בצאת הכוכבים יכול לבדוק כל הלילה.
6. אין להתחיל במלאכה או בסעודה חצי שעה לפני הבדיקה כדי שלא יגרר אחר מלאכתו או סעודתו וישכח לבדוק.
7. לפני הבדיקה מברכים "ברוך אתה... אשר קדישנו במצוותיו וציוונו על בעור חמץ".
8. לפני הבדיקה נוהגים הילדים להחביא עשר חתיכות של לחם בכל הבית כך שאם הבודק לא ימצא כלום ברכתו לא תהיה לבטלה (שהרי הוא מברך "לבער את החמץ") כדאי מאד לרשום בדף היכן החבאנו את החתיכות כדי שלא יוצר מצב שהבודק לא ימצא את אחת החתיכות ואנו לא נזכר היכן החבאנו אותה.
9. את הבדיקה יש לעשות לאור הנר. אין לבדוק על ידי אבוקה (נר העולה משני פתילים נפרדים) במקומות שלא יכול לבדוק עם נר מחשש שמא ישרף או יתלכלך, יבדוק עם פנס.
10. בודקים ומחפשים בכל הבית- בחורים ובסדקים, בארונות ובמחסן, ובכל מקום שיש חשש שהכניסו לשם חמץ. במיוחד יש לבדוק בבגדי ילדים, תיקים, צעצועים ובמכונית.
11. גם בתי כנסת ובתי מדרשות ומקומות ציבוריים, בתי ספר, בסיסים צבאיים, וחנויות חייבים בבדיקה.

12. סדר הבדיקה: לפני הברכה מפזרים את עשר הפתיתים. לאחר מכן מברכים ומתחילים מיד לבדוק. אין לדבר כלל בין הברכה לבדיקה ומי שמדבר אחרי הברכה בעניין שאיננו שייך לבדיקת החמץ צריך לחזור ולברך שוב.
13. לאחר שהתחלנו לבדוק מותר לדבר דברים הקשורים לבדיקה.
14. לאחר הבדיקה מבטלים את החמץ. ביטול חמץ הוא אמירת המשפט בארמית "כל חמירא דאיכא ברשותי דלא חזיתיה ודלא בערתיה לבטיל ולהין כעפרא דארעא" 3 פעמים.
15. ביאור הדברים: כל חמץ שיש ברשותי שלא ראיתי ולא בערתי אותו יתבטל ויהיה כעפר הארץ. ("לזה קוראים ביטול החמץ"). מי שלא מבין ארמית יאמר את הנוסח בעברית.
16. ביום י"ד בניסן אסור לאכול חמץ מהשעה הרביעית (בערך 9:00 בבוקר. יש לעיין בלוחות לגבי הזמן המדויק).
17. תקנו חז"ל שאדם יבער (ישרוף) את החמץ שנשאר ברשותו ביום י"ד בניסן בשעה החמישית (בערך ב-10:00 בבוקר).
18. לאחר ששורפים את החמץ מבטלים את החמץ ואומרים "כל חמירא" 3 פעמים.
19. מי שהולך ברחוב בימי הפסח ורואה חמץ מושלך על הרצפה אסור לו לגעת בו כלל כדי לא לעבור על איסור "בל יראה ובל ימצא".
20. מי שמצא בימי חול המועד חמץ בביתו חייב לבערו (לשרוף או לפורר ולזרוק לשירותים).
21. בכל ימי הפסח כאשר קונים מוצר של מזון יש לבדוק שכתוב עליו "כשר לפסח בהשגחה.." (אין להסתפק ב"כשר לפסח" בלבד, יש להקפיד על כך במיוחד בממתקים)
22. יש להיזהר מאד שלא לאכול מאכל או מוצר מזון שלא ידוע בוודאות שהוא כשר לפסח ללא חשש חמץ.

דיני מכירת חמץ

1. מי שנשאר לו כמויות גדולות של מזון וקשה לו לשרוף אותם יכול למכור את כל החמץ שברשותו לפני חג הפסח לגוי.
2. המכירה נעשית באמצעות רבנים מטעם הרבנות שבכל עיר.
3. על האדם לדעת שהחמץ שהוא מוכר אינו שייך לו והגוי יכול לבוא ולקחת אותו ממנו.
4. עיקר המכירה נועדה לבעלי חנויות שאם ישרפו את כל החמץ שנשאר ברשותם יגרם להם הפסד גדול, אבל סתם אנשים עדיף שלא ישאירו בביתם חמץ כלל. ואם נשאר ישרפו אותו, (ואין בזה איסור של "בל תשחית" כיוון שהתורה מצווה אותנו לבער החמץ מהבית).
5. מוצרים הנמצאים בבית שהם מוגדרים כתערובת חמץ, דהיינו - שיש חשש שמא מעורב בהם חמץ והם אינם כשרים לפסח (כגון קופסאות שימורים, תרופות) יש לרכז אותם במקום מסוים ולמכור אותם לגוי לפני הפסח.
6. "חמץ שעבר עליו הפסח" - חמץ שלא מכרו אותו ונמצא לאחר חג הפסח, אסור לאוכלו לעולם ולכן אין לקנות מוצרי מזון לאחר חג הפסח מחנויות שאין להם תעודה מטעם הרבנות המעידה שמכרו את החמץ שברשותם.

הלכות ערב פסח

1. אסרו חכמים לאכול מצה בערב פסח כדי שתהיה חביבה עליו אכילת המצה בלילה. איסור זה שייך גם בילדים קטנים שיודעים את סיפור יציאת מצרים. (לילדים פחות מגיל זה מותר לאכול מצה בערב פסח).
2. איסור אכילת מצה בערב פסח מתחיל מעלות השחר ועד הלילה.
3. שלוש שעות לפני כניסת החג אסרו חז"ל לאכול מאכל שברכתו מזונות (כשר לפסח) כדי שיאכל את המצה בליל הסדר מתוך תאבון. אולם לאכול מעט פרות וירקות ובשר ודגים מותר.

הלכות ערב פסח שחל בשבת

1. כאשר ערב פסח חל בשבת כיוון שאסור לבדוק ולבער את החמץ בליל י"ד (ערב שבת) מקדימין את בדיקת החמץ לליל י"ג בניסן (חמישי בלילה).
2. לאחר הבדיקה מבטלים את החמץ ע"י אמירת "כל חמירא" שלוש פעמים.
3. ביום שישי למרות שמותר לאכול חמץ שורפים את החמץ שנשאר ואין לנו צורך בו בשבת וכן את עשרת הפתיתים של הבדיקה ומשאירים חמץ לשתי סעודות השבת.
4. את סעודות השבת מבשלים בכלים כשרים לפסח ורצוי מאוד לקיים את סעודות השבת בפיתות או מיני לחם שאין בהם הרבה פירורים.
5. בגמר כל אחת מסעודות השבת (סעודת ערב שבת וסעודה שניה) יש לנקות היטב את כל שיירי החמץ מהשולחן ומהבגדים וכן לטאטא את כל המקום שבו אכלנו כדי לוודא שאין שם חמץ.
6. את הסעודה השנייה יש לסיים לפני סוף זמן אכילת חמץ (בערך עד שעה 10:00 - יש לעיין בלוחות השנה לגבי הזמן המדויק). לכן נוהגים להתפלל בשבת זו תפילת שחרית ומוסף בשעה מוקדמת כדי להספיק לסיים את סעודת השבת לפני סוף זמן אכילת חמץ.
7. לאחר הסעודה השנייה אוספים את כל שיירי החמץ מהקערות והמפה. כיוון שאסור לשרוף את החמץ בשבת, וכן אסור להשאירו בבית. יש לפזר את שאריות החמץ ולהשליכן לשירותים או לשפוך עליהם חומר פוגם ולהשליך אותם לפח הציבורי- אין להשאיר חמץ בפח הביתי.
8. לאחר שהוצאנו את החמץ מהבית יש לעשות שוב "ביטול חמץ" ולומר את הנוסח של "כל חמירא" שלוש פעמים, את ביטול החמץ יש לומר לפני השעה החמישית (שעה 11 בערך).
9. סעודה שלישית יש לסיים לפני השעה העשירית (בערך עד שעה 16:00).
10. כיוון שמצד אחד, אסור לאכול חמץ ומצד שני, אסור גם לאכול מצה. (כי אסור לאכול מצה בערב פסח), לכן יש שתי אפשרויות לקיים את הסעודה:
 1. על עוגות כשרות לפסח (שברכתן מזונות) וכן על "מצה עשירה".
 2. מי שנוהג שלא לאכול "מצה עשירה" בימי הפסח, אסור לו לאכול מצה עשירה גם בערב פסח, ולכן יאכל בשר, דגים, תבשילים ופירות.
11. לאחר הסעודה השלישית אסור לעשות שום פעולה של הכנת הבית לליל הסדר. כגון: סידור הבית, עריכת השולחן וכדומה, כיון שאסור להכין משבת לחג.
12. לאחר יציאת השבת (לפי הזמן המופיע בלוחות שנה) יש לומר: **"ברוך המבדיל בין קודש לקודש"** ואז אפשר להתחיל בהכנות לליל הסדר.

13. במוצאי שבת, הנשים מדליקות נרות (לאחר שיצאה שבת) ומברכות:
 "להדליק נר של יום טוב."
 14. בקידוש של "ליל הסדר" (במוצש"ק), אומרים את ברכת ההבדלה (המבדיל בין קודש לקודש) וכן מברכים על הנר ברכת "מאורי האש".

הלכות ליל הסדר

1. מצוות עשה מן התורה לספר על נס יציאת מצרים בליל ט"ו בניסן (ליל הסדר) שנאמר: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים". (שמות י"ב, כ"ו-כ"ז).
 2. עקר המצווה לספר ביציאת מצרים היא שהאבא יספר לילדיו כפי שכתוב "והגדת לבנך", אולם גם מי שאין לו בנים או שנמצא לבדו בליל הסדר חייב בסיפור יציאת מצרים.
 3. למרות שמעיקר הדין אדם יוצא ידי חובה סיפור יציאת מצרים בקריאת "ההגדה", מצווה להרבות ברעיונות ובסיפורים על יציאת מצרים כפי שאומרים חז"ל "וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח" (מתוך ההגדה).
 4. מצווה מן התורה לאכול כזית (28 גרם) מצה בליל הסדר כפי שנאמר בתורה "בערב תאכלו מצות" (שמות י"ב, י"ח).
 5. המצה שחייבים לאכול בליל הסדר חייבת להיות מצה שמורה דהיינו ששמרו על החיטים משעת קצירה שלא יבואו במגע עם מים כדי שלא יחמיצו (בדיעבד אפשר לצאת ידי חובה במצה ששמרו עליה ממגע מים מזמן טחינת החיטים).
 6. כדי לצאת ידי חובת אכילת מצה מן תורה בליל הסדר יש לאכול את הכזית מצה ב"היסבה" (מי שאכל בלי היסבה לא יצא ידי חובה וצריך לאכול שוב כזית מצה) פעולת ההיסבה היא כשחלק גופו העליון נוטה כלפי צד שמאל.
 7. יש לסיים את אכילת המצה תוך אכילת פרס (5-7 דקות).
 8. חז"ל תקנו לאכול עוד 3 מצות בשיעור כזית (בנוסף לכזית מצה שחייבים מהתורה).
1. מצה אחת לאחר ברכת המוציא יחד עם כזית המצה שחייב לאכול מן התורה.
 2. כזית מצה ל"כורך" (אוכלים כזית מצה ביחד עם כזית מרור בהיסבה).
 3. כזית מצה לאפיקומן (בסוף הסעודה אוכלים כזית מצה הנקראת אפיקומן שאוכלים זכר לקורבן פסח). את האפיקומן אוכלים בהיסבה.

9. מצווה לאכול כזית (28 גרם) מרור בליל הסדר כדי לזכור את השיעבוד הקשה שהיה במצרים כפי שכתוב "וימררו את חייהם בעבודה קשה". יש מחלוקת מהו "המרור" שתקנו חז"ל לאכול. יש הנוהגים לאכול חסה (ספרדים) ויש הנוהגים לאכול חזרת (אשכנזים). את המרור אוכלים ללא היסבה.
10. חז"ל תקנו לשתות 4 כוסות יין בליל הסדר כנגד 4 לשונות של גאולה ("והוצאתי", "והצלתי", "ולקחתי", "וגאלתי").
11. כדי לצאת ידי חובת 4 כוסות יש לשתות את הכוסות בהיסבה על צד שמאל (מי שהיסב על צד ימין לא יצא ידי חובה וצריך לשתות שוב בהיסבה) וכן יש לשתות יין בשיעור רביעית (86 סמ"ק) בדיעבד אם שתה רוב רביעית (45 סמ"ק) יצא ידי חובה.
12. עדיך לשתות 4 כוסות של יין אולם אפשר לשתות גם מיץ ענבים.
13. יש לשתות את שיעור הרביעית ברציפות ללא הפסקות.
14. ילדים קטנים שהגיעו לגיל חינוך (5-6 שנים) צריכים לשתות ארבע כוסות וכן לאכול מצה ומרור.

הלכות הגעלת כלים

1. בחג הפסח אסור להשתמש בכלים שאכלנו בהם חמץ במשך כל השנה כיון שעל ידי בישול ואפיה הכלים בולעים חמץ ואם נשתמש בהם בחג הפסח יכנס טעם החמץ בתוך התבשילים והם יהפכו להיות חמץ, לכן יש להשתמש בכלים המיוחדים לפסח או להגעיל ולהכשיר את הכלים.
2. הכלל היסודי בהכשרת כלים הוא "כבולעו כר פולטו" באותה צורה שבה נבלע החמץ בכלי הוא גם יפלט (יצא) ממנו ולכן זו דרך הכשרתו.
3. כלים שמבשלים בהם כגון: סירים וכו' הכשרתם בהגעלה דהיינו שיש לנקותם היטב לאחר שלא השתמשו איתם 24 שעות ולהכניס אותם לתוך סיר גדול של מים רותחים למשך מספר שניות ואחר כך לתוך מים קרים.
4. כלי שמטגנים איתו או אופים בו חמץ הכשרתו על ידי לבון דהיינו לאחר שמנקים את הכלי היטב ולא משתמשים בו 24 שעות מחממים את הכלי באש בחום גבוה מאוד עד שיצאו ממנו ניצוצות של אש שזה סימן שהחמץ הבלוע בתוכו נפלט החוצה.
5. כלים שהניחו בהם דברי חמץ קרים אינם צריכים הגעלה ויש להכשירם ע"י שטיפה לדוגמא: כוסות ששתו בהם בירה שהיא חמץ גמור אפשר לשוטפם היטב במים וסבון והם כשרים לפסח (יש הנוהגים להשהות אותם במים במשך שלשה ימים).

6. מקרר שמשתמשים בו כל השנה בקור ולא בחום, דרך הכשרתו היא ניקוי יסודי בכל המקרר ובחלקיו.
7. רצוי עד כמה שאפשר לנקות גם מתחת הגומיות של המקרר, כיוון שמצטברים שם הרבה מאוד פירורים של חמץ.
8. פלטה חשמלית משתמשים בה בחום כאשר היא מחוברת לחשמל, ולכן זו גם דרך הכשרתה. מנקים אותה בהתחלה היטב, ואח"כ מפעילים אותה עד שתגיע לשיא החום שיכולה להגיע ומשאירים אותה דולקת כשעתיים. (כמו כן ניתן להכשירה ע"י שמערים עליה מים רותחים, וכמובן צריך להקפיד שהמים הרותחים יגיעו לכל מקום בפלטה) רצוי מאוד להשתמש בה בפסח רק אם כיסוי של ניר כסף.
9. החצובות והכיריים של הגז מנקים אותם היטב מכל השומנים שעליהם, ואח"כ מגעילים אותם במים רותחים, כמו כן אפשר גם לשפוך עליהם מים רותחים במקום להגעילים (ויש להקפיד שהמים יגיעו לכל המקומות) לאחר מכן רצוי לכסות את הכיריים בנייר כסף כל הפסח.
10. את התנור מנקים היטב מכל הלכלוך והשומנים שבו (כמובן שיש לנקות היטב בכל החריצים שמתחת לגומיות) אח"כ מחממים אותו לחום המרבי למשך כשעה. (אין להשתמש בתנור 24 שעות לפני ההכשרה).
11. את התבניות של התנור אין אפשרות להגעיל.
12. שולחנות שאוכלים עליהם מנקים אותם היטב, אח"כ שופכים עליהם מים רותחים ושמים עליהם מפה כל הפסח. שולחנות מעץ וכדומה שחוששים שיהרסו מהמים הרותחים מספיק לנקותם היטב ולשים עליהם מפה נקייה כל הפסח.
13. שיש וכיור יש לנקותם היטב ולשפוך עליהם מים רותחים יש הנוהגים לכסות אותם בנייר כסף עבה במשך כל חג הפסח.
14. כדי להכשיר מיקרוגל לחג הפסח יש לנקותו היטב ולאחר שלא השתמשו בו 24 שעות יש להניח בו צלוחית או כוס של מים וסבון ולחממו עד שהמים יתאדו.
15. כלי חרס וקרמיקה אין אפשרות להגעילם לכן אין להשתמש בהם בפסח אולם כלי פלסטיק צריכים הגעלה ולכן בקבוק פלסטיק של תינוק שמשתמשים בו בחמץ יש לנקותו ולהגעילו.